

Kajaanin kaupunki

Palveluverkkoselvitys
Sivistyslautakunta
21.2.2024

Kajaanin kaupunginkirjasto
Kirjastotoimenjohtaja Joni Rahja

www.kajaani.fi

Taustaa palveluista – I

- Kirjastot ovat lakisääteinen peruspalvelu (Laki yleisistä kirjastoista 2016, 5 §). Kunta saa kirjastopalvelujen järjestämiseen rahoitusta peruspalvelujen valtionosuutena.
- Kirjasto toteuttaa kansalaisten sivistyksellisiä oikeuksia (Perustuslaki 16 §)
- 2/3 suomalaisista käyttää kirjaston palveluita, nuorista miltei kaikki (Suomen kirjastoseura 2017, s. 14)
- Kirjastot tuottavat hyvinvointia enemmän kuin ne kuluttavat julkisia varoja: kansainvälisten arvioiden mukaan yksi sijoitettu euro hyödyttää yhteiskuntaa kolmella – neljällä eurolla. (Kirjastoseura 2017, s. 5)
- Kirjasto tukee kuntalaisten hyvinvointia: kulttuurilla on positiivisia terveysvaikutuksia: ”positiivinen yhteys hyvään koettuun terveyteen, elämänlaatuun ja onnellisuuteen” (Sitra, 2017)
- Kirjasto on peruspalvelu, jonka pitää olla alueellisesti yhdenvertaisesti saatavilla (AVI, 2020)

Taustaa palveluista – II

- Lukutaidolla on merkitystä opintomenestykseen, työuraan ja tulotasoon (Suomen kirjastoseura 2017, Kirjastot.fi)
- Lapselle lukeminen voi antaa lähes vuoden etumatkan koulupolulle ja myöhemmällä lukuharrastuksella on suoranaisia vaikutuksia koulumenestykseen (KARVI, 2020)
- Monilukutaito (eli erilaisten tekstityyppien sekä sanallisen, visuaalisen ja auditiivisen materiaalin analysointi ja tuottaminen) on välttämätön taito nyky-yhteiskunnassa (Lukukeskus, 2020)
- Digitaidot ovat kansalaistaitoja, joita tarvitaan yhteiskuntaan osallistumisessa (VM, 2020)
- Uudessa hallitusohjelmassa on kirjattu ”Kirjastopalveluiden saavutettavuudesta huolehditaan hyödyntäen myös omatoimilainasta ja kirjastoautoja”

Yleisen kirjaston tehtävät

- 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin
- 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa
- 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta
- 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon
- 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan
- 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua

Tehtävien hoitamiseksi yleisellä kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö.

Saavutettavat kirjastopalvelut

Digiopastus

Opetuksen tuki

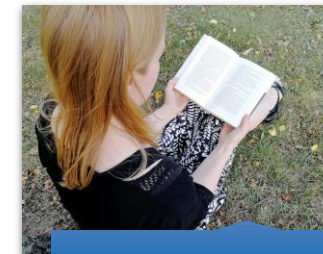
Kokoelmatyö

**Tapahtuma-
tuotanto**

**Lukemisen
edistäminen**

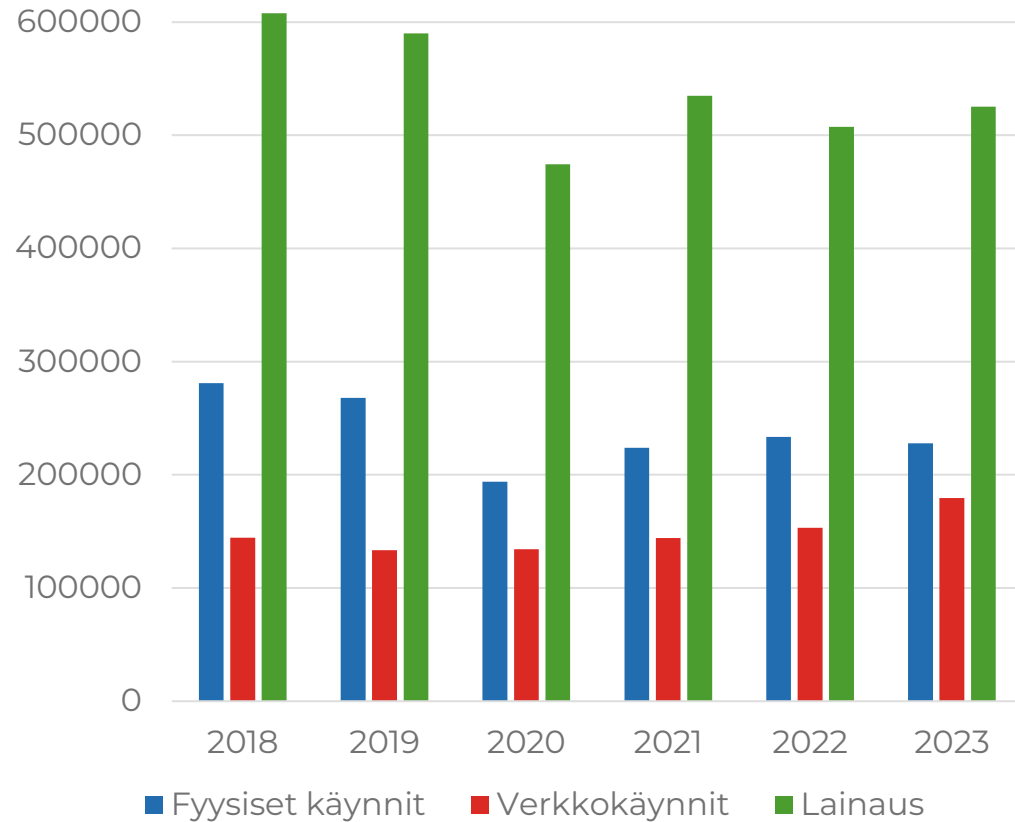

Asiakaspalvelu

**Kirjastotyön
tulevaisuus**

Käytön kehitys

4 kiinteää kirjastoa

- Pääkirjasto / Lehtikangas / Lohtaja / Otanmäki

1 hakeutuva kirjasto

- Kirjastoauto

Käyttö	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Fyysiset käynnit	280 955	267 913	193 709	223 792	233 423	227 831
Verkkokäynnit	144 276	133 370	134 077	143 989	153 087	179 364
Fyysiset lainat	607 809	590 073	474 376	534 984	507 559	525 291

14,4

Lainaa vuodessa
/ kajaanilainen
2023

6,2

Käyntiä vuodessa
/ kajaanilainen
2023

Kajaanin kaupunki

Pääkirjasto

4 050 m²

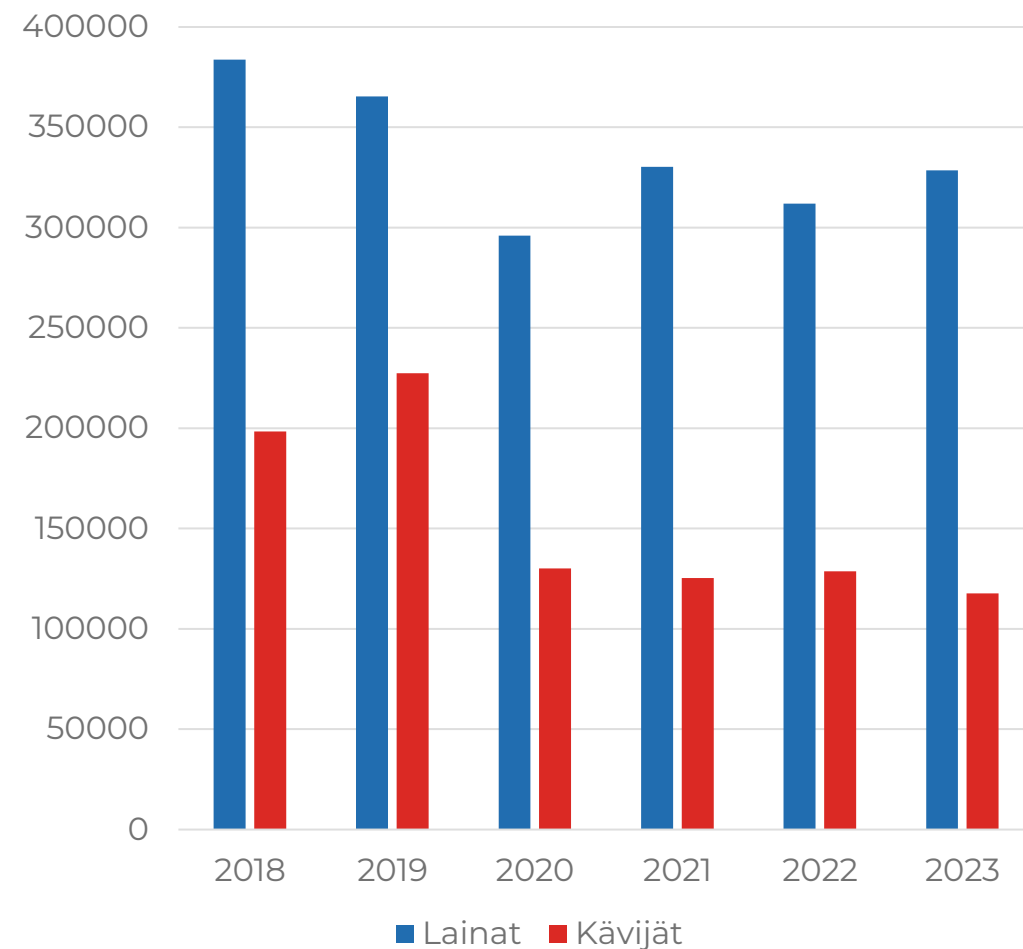
Asiakaspalvelu 55 h / vk

Omatoimiaika lehtisali 20 h / vk

- Rakennusvuosi 1985
- Omatoimi käytössä vain lehtisalissa
- Peruskorjaus tulossa:
 - Palveluiden uudistukset
 - Tilojen uudistukset
 - Omatoimikäytön laajennus

www.kajaani.fi

Pääkirjasto	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lainat	383 708	365 331	296 025	330 339	311 895	328 580
Kävijät	198 391	227 412	130 199	125 318	128 695	117 623

Kajaanin kaupunki

Lehtikankaan kirjasto

348 m²

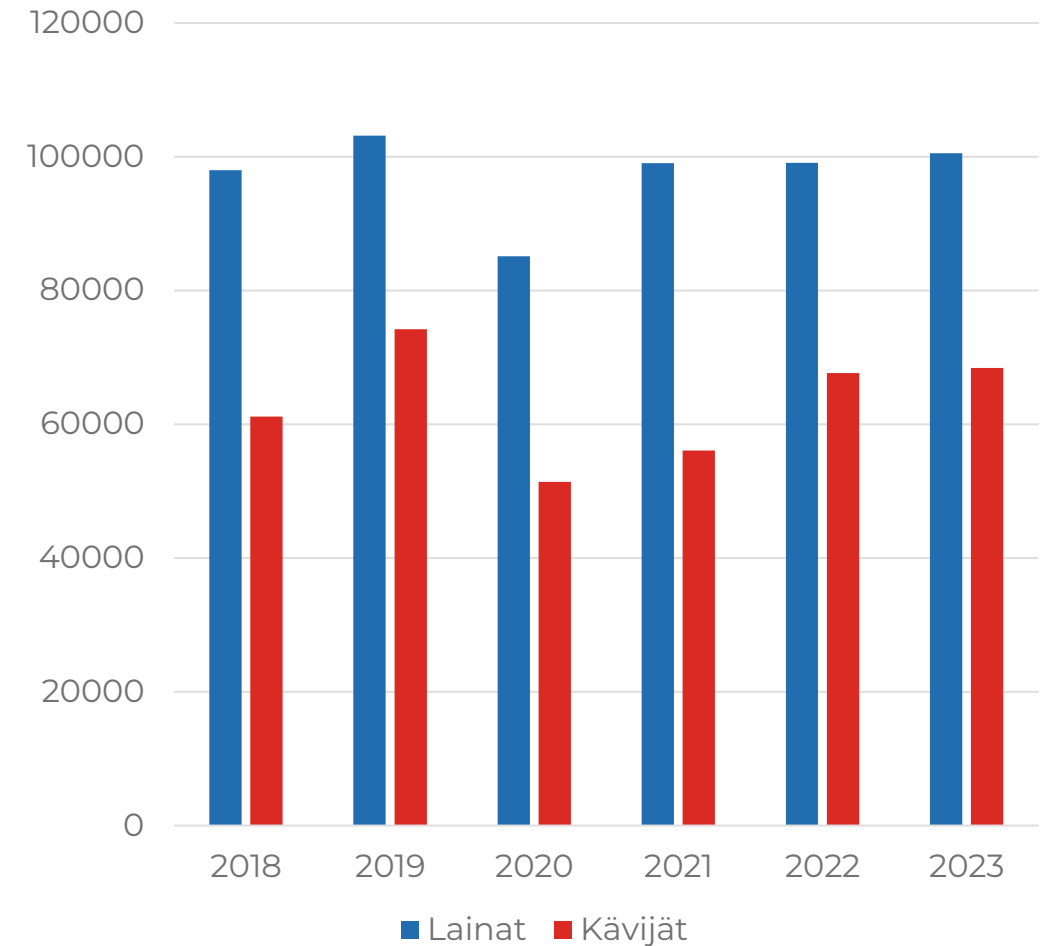
Asiakaspalvelu 42 h / vk

Omatoimiaika 36 h / vk

- Rakennusvuosi 2017, Lehtikankaan monitoimitalolla koulun yhteydessä
- Omatoimikirjasto toiminnassa
- Ei tarvetta tilamuutoksille

www.kajaani.fi

Lehtikangas	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lainat	98 005	103 140	85 110	99 043	99 085	100 530
Kävijät	61 151	74 228	51 384	56 068	67 675	68 442

Kajaanin kaupunki

Lohtajan kirjasto

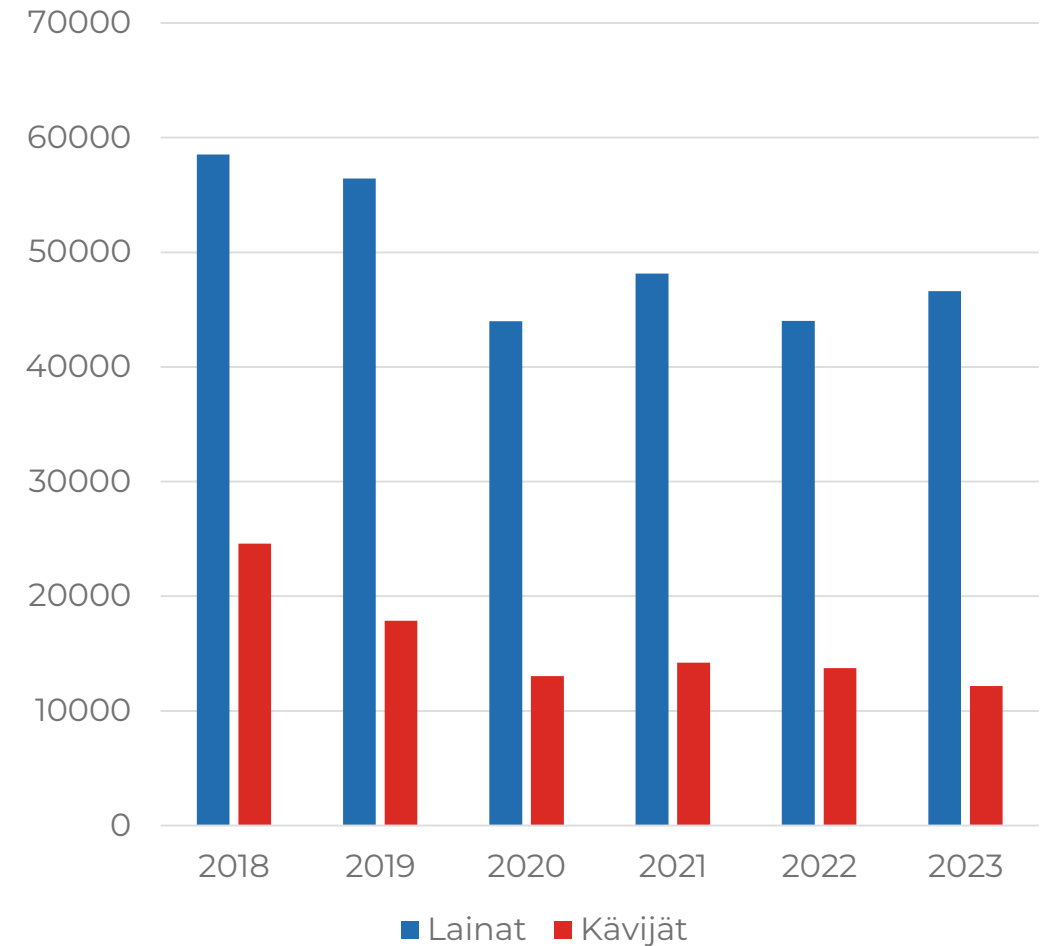
333 m²

Asiakaspalvelu 39 h / vk

- 1980-luvun lopulla rakennettu liikehuoneisto, omistaja Kajaanin Pietari
- Ei omatoimikirjastoa
 - Investoinnilla omatoimikirjastoksi
 - Muutto monitoimitaloratkaisuun + omatoimi, aukiolojen laajennus

www.kajaani.fi

Lohtaja	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lainat	58 518	56 445	43 994	48 152	44 019	46 599
Kävijät	24 593	17 865	13 040	14 203	13 738	12 177

Kajaanin kaupunki

Otanmäen kirjasto

424 m²

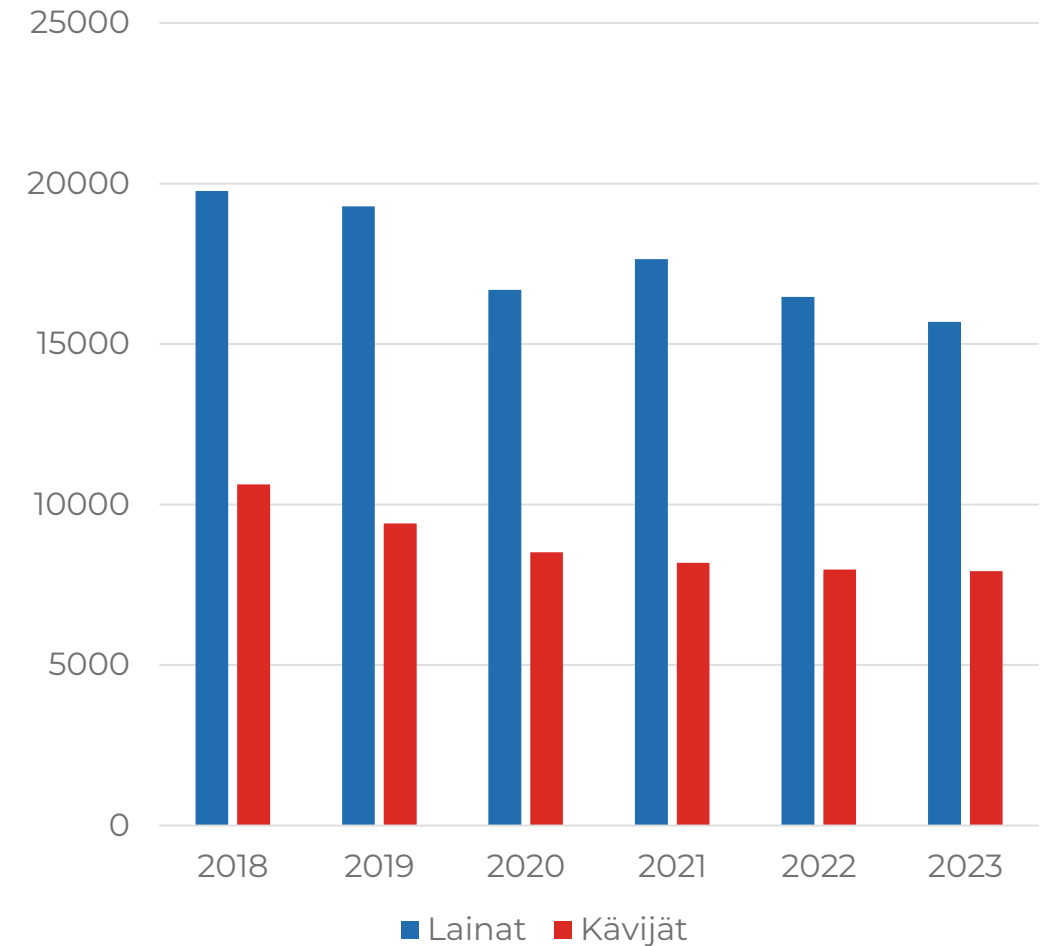
Asiakaspalvelu 24 h / vk

Omatoimiaika 60 h / vk

- Rakennusvuosi 1978
- Omatoimikirjasto käytössä
- Valokuituyhteys asennettu 8/2023
- Kyläkeskus ja varattavat tilat

www.kajaani.fi

Otanmäki	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lainat	19 762	19 287	16 689	17 643	16 465	15 687
Kävijät	10 629	9 412	8 516	8 184	7 971	7 926

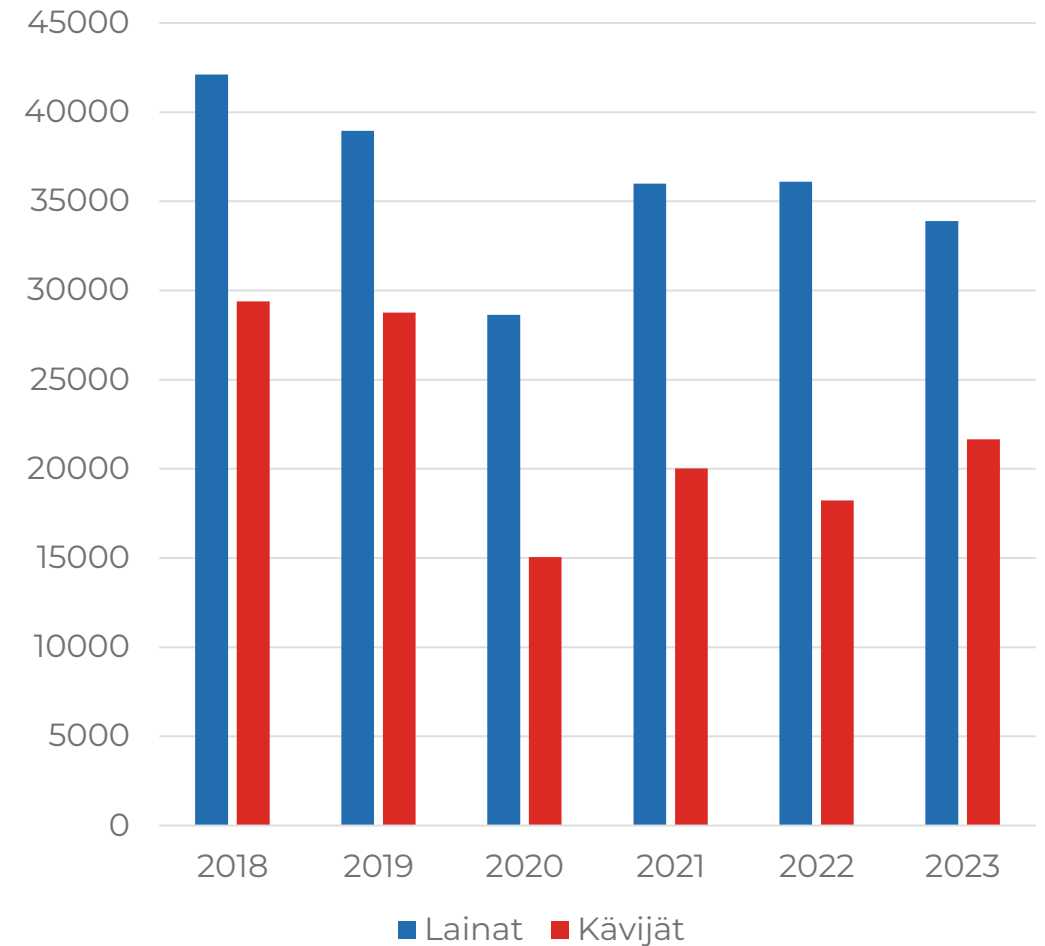
Kajaanin kaupunki

Kirjastoauto Kippe

- Käyttöön vuonna 2009, uuden tarve ajoittuu aikaan 2027 eteenpäin
- Palvelee erityisesti päiväkoteja ja kouluja, joiden läheisyydessä ei kirjastoa
- Valtionavustus kirjastoauton hankintaan tulee haettavaksi vuosille 2026-2027
 - Kulttuuri- ja nuorisopalveluiden yhteinen kulttuuripalveluauto?

www.kajaani.fi

Kirjastoauto	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lainat	42 114	38 947	28 636	35 990	36 095	33 895
Kävijät	29 391	28 756	15 050	20 019	18 224	21 663

Vertailua – 17 muuta verrokkikuntaa 2022

Asukasluku	Toimipisteitä	Toimintakulut / Asukasluku	Henkilökunta / (Asukasluku / 1000)	Hankinnat / (Asukasluku / 1000)
• Seinäjoki 64 736	• Salo 10 + 2	• Kirkkonummi 93,55	• Seinäjoki 0,87	• Seinäjoki 416,85
• Rovaniemi 64 180	• Lohja 8 + 1	• Lohja 81,14	• Lohja 0,83	• Kokkola 382,79
• Salo 51 400	• Kaarina 7	• Seinäjoki 78,76	• Tornio 0,82	• Lohja 372,25
• Kotka 51 241	• Seinäjoki 6 + 2	• Rauma 70,90	• Rauma 0,81	• Valkeakoski 353,95
• Kokkola 47 909	• Kokkola 6 + 1	• Rovaniemi 66,34	• Kokkola 0,80	• Raahe 341,92
• Lohja 45 988	• Rovaniemi 6 + 1	• Kokkola 63,16	• Valkeakoski 0,76	• Rauma 341,15
• Kirkkonummi 40 433	• Rauma 5 + 1	• Kerava 62,99	• Salo 0,75	• Salo 334,86
• Tuusula 39 718	• Kangasala 4 + 1	• Kaarina 60,67	• Kajaani 0,74	• Kaarina 334,23
• Rauma 38 959	• Kajaani 4 + 1	• Kangasala 60,42	• Raahe 0,74	• Kerava 331,76
• Kerava 37 232	• Raahe 4	• Kotka 59,63	• Rovaniemi 0,73	• Kirkkonummi 319,74
• Kajaani 36 493	• Kotka 3 + 1	• Raahe 58,52	• Kangasala 0,72	• Riihimäki 306,30
• Kaarina 35 497	• Tuusula 3 + 1	• Salo 57,80	• Riihimäki 0,70	• Tuusula 303,31
• Ylöjärvi 33 533	• Kirkkonummi 3 + 1	• Valkeakoski 57,85	• Tuusula 0,66	• Kotka 293,11
• Kangasala 32 622	• Ylöjärvi 3 + 1	• Kajaani 57,46	• Kotka 0,65	• Ylöjärvi 286,70
• Riihimäki 28 521	• Valkeakoski 1 + 1	• Riihimäki 56,38	• Kirkkonummi 0,65	• Kangasala 273,13
• Raahe 24 260	• Tornio 1 + 1	• Ylöjärvi 56,13	• Kerava 0,63	• Tornio 264,71
• Tornio 21 333	• Kerava 1	• Tuusula 53,57	• Ylöjärvi 0,61	• Rovaniemi 262,17
• Valkeakoski 20 695	• Riihimäki 1	• Tornio 46,75	• Kaarina 0,56	• Kajaani 238,29

Kajaanin kaupunginkirjasto vs. verrokki

Yhteenveto:

- Henkilökuntaa on **keskimääräisen verran**
- Toiminta on keskimääräistä **taloudellisempaa**
- Kirjastoyksikköjen määrä **on keskiverto**
- Aineistomäärärahat ovat selvästi **kaikista pienimmät**

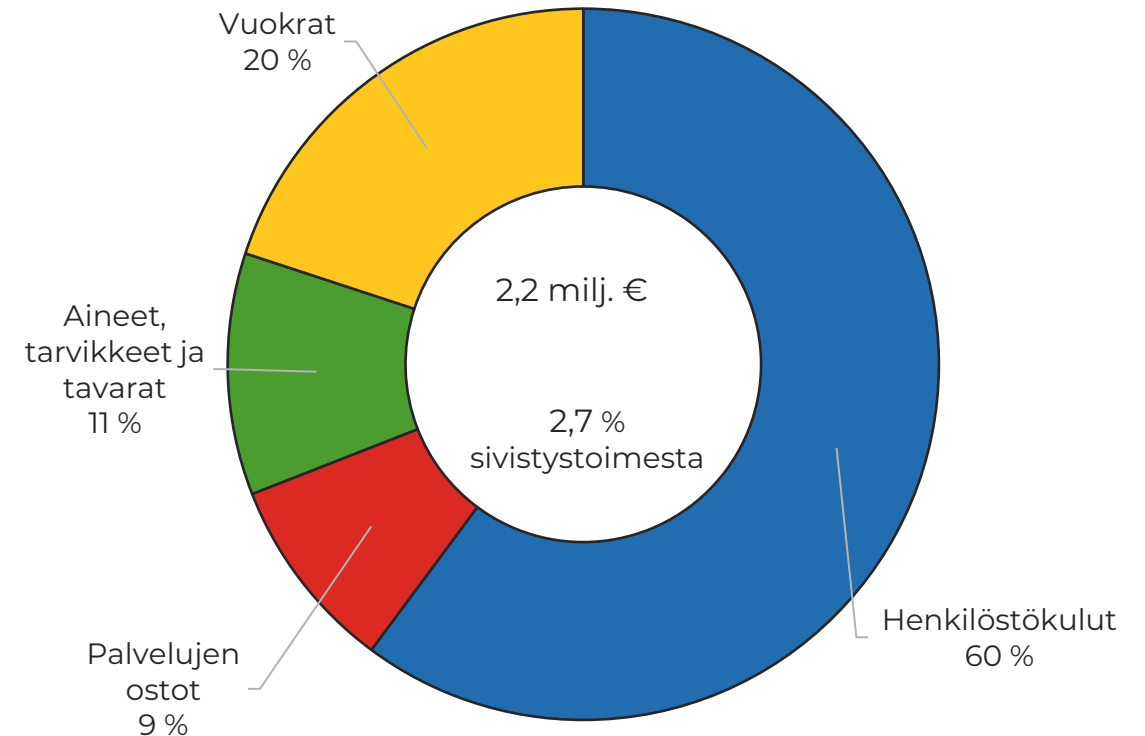
Edelliset isoimmat palveluverkko- ja sopeuttamistoimenpiteet, jotka vaikuttaneet vahvasti toimintaan

- Kuurnan lähikirjaston lakkautus (2010) ja Kainuun keskussairaalan potilaskirjaston lakkautus (2017)
- Henkilötyövuosien leikkaus noin 25 prosentilla 15 vuoden aikana
- Aineistomäärärahojen leikkaus noin 40 prosentilla 20 vuoden aikana

Henkilökunta

Nimeke	Htv
Kirjastotoimenjohtaja	1
Vastaava kirjastonhoitaja	2
Kirjastonhoitaja	5
Kirjastoautonkuljettaja-virkailija	2
Vastaava kirjastovirkailija	3
Kirjastovirkailija	12,5
Kirjastoavustaja	1,5
Toimistosihteeri	0,5
	27,5

Toimintakulut 2023

Palveluverkon tulevaisuus tiivistettynä

- **Pääkirjasto:** peruskorjauksessa tilojen ja palvelujen uudistukset sekä omatoimen laajennus
- **Lehtikankaan kirjasto:** jatketaan nykyisessä tilassa, ei tilamuutoksia
- **Lohtajan kirjasto:** muutto monitoimitaloratkaisuun Lohtajalla tai investoinnilla omatoimikirjastoksi
- **Otanmäen kirjasto:** jatketaan nykyisessä tilassa, ei tilamuutoksia
- **Kirjastoauto:** kulttuuri- ja nuorisopalveluiden yhteinen monitoimiauto nykyisen jälkeen

Kiitos!

Lisätietoja:

joni.rahja@kajaani.fi